

30 kpl.

Tanner: Avauspuhe KK:n edustajakokouksessa.

Arvoisat edustajat.

Kunnioitettavat kutsuvieraat.

Vanhemman polvenosuuskauppiamies johtuu toisinaan muistelemaan osuuskauppaliikkeen alkuaikoja ja niitä vaikeuksia, joiden kanssa silloin oli painiskeltava kun tyhjästä oli lähdettävä luomaan taloudellista toimintaa ja alettava kilpailla aivan toisenlaisin edellytyksin varustetun yksityisen liikemaailman kanssa. Se vaati lujaa uskoa omaksutun aatteen elinvoimaisuuteen ja samalla täydellistä antatutumusta sen toteuttamiseen. Uskoa ja antautumusta näytti kuitenkin olevan riittävässä määrässä, sillä aikaa ja vai-voja säästämättä sekä palkkiota odottamatta uurastettiin "oman liikkeen" hyväksi. Uskoa vahvistamassa oli kaikki se, mitä osuuskauppaliikkeen päämääristä ja tehtävistä oli saatu lukea. Sen oli suojeltava kuluttajia niin hyvin tuottajain kuin välikäsien taholta tulevalta riistolta. Sen oli hankittava heille sananvaltaa taloudellisista asioista päätettäessä ja siten vedettävä kansan syvät rivit mukaan taloudelliseen toimintaan. Vartuttuaan osuuskauppaliikkeen oli ryhdyttävä harjoittamaan tuotantoa suu-ressa mitassa ja siten päästävä talouselämän elinhermoon käsiksi. Vain osuustoiminnan avulla pystytään toteuttamaan kansanvalta taloudellisessa elämässä, oli meillem opetettu. Ettei tämä puhe ollut pelkkää ~~hyvää~~ herkkäuskoisten maailmanparantajain tuulen-
tupien rakentamista, saatoimme todeta seuratessamme niitä saavu-
tuksia, joita edistyneemmissä oloissa muualla maailmassa ja oli
ennätetty saavuttaa. Vähävaraisillakin oli siis mahdollisuutensa
hankkia itselleen oikeutta ja samalla parannuksia taloudellisiin
oloihinsa. Siihen luotettiin varmasti ja tämän luottamuksenä va-
rassa toimittiin. Vankalla aatteellisella pohjalla toiminta täten
alkoi. Tulevaisuudelta odotettiin paljon, ehkä liiankin paljon
siihen katsen, mitä reaalisia voimavaroja silloin oli käytettä-
vänä.

2.
Noista ajoista lähtien paljon on ennättänyt muuttua. Vaikka osuus kauppaliikettä meillä on rakennettu vasta hieman yli puolen vuosisataa voimme kriitillisellekin ~~xxx~~ tarkastelijalle jo nyt esittää melkoisia saavutuksia. Jokapäiväisten kulutustarvikkeiden ~~jakelusta~~ jakelusta kolmasosa kulkee osuusliikkeiden kautta. Vastavassa määrässä tukkukauppaportaassakin välitetään tarvikkeita jäsenistömme tarpeita tyydyttämään. Tuotannonkaan harjoittaminen ei enää ole pelkkää tulevaisuuden musiikkia, siitä ovat todistuksena kymmenet tuotantolaitoksemme, joita rakennettaessa on pidetty silmällä, että ne ovat suurimpia vaatimuksia täyttäviä ja todella kilpailukykyisiä. Muutakin maallista hyvää on myös ennättänyt karttua niin että emme enää ole samoja tyhjätaskuja kuin liikkeelle lähdetessä. Ensimmäisen polven osuuskauppaväki, jonka rivit tosin ovat suuresti harventuneet, katselee tuloksia harrastuspielessä. Paljon on pelkän aatteen voimalla saavutettu.

Mutta kuinka suhtautuu tähän kaikkeen nykyinen jäsenistö, joka ei ole ollut mukana näkemässä kaikkea sitä työtä ja vaivannäköä, mitä nykyiseen asemaannousemisen on vaatinut. Epäilen pahasti, että useimmat suhtautuvat osuuskauppaliikkeeseen kuin luonnostaan lankeavaan asiaan, joka ilman muuta kuuluu nykyaikaiseen yhteiskuntakuvaan. Enimmäkseen he odottavat valmista ja katsovat täyttävänsä jäsenille asetettavat vaatimukset suorittamalla ainakin osan tarvitsemistaan tarvikkeista osuusliikkeestä, ollen valmiita napsimaan, jos jossakin tapauksessa havaitaan puutteellisuksia. Ostouskollisuus on tietenkin tarpeellinen ja kunnioitettava ominaisuus, mutta sen ohella on oikeus odottaa myöskin aatteellista harrastusta. Jäsenten ei ole unohdettava oleellista, sitä, että kaiken pohjalla on aate. Sen voimalla pyritään suurempiin päämääriin kuin pelkän jakelun järjestämiseen. Pyritään taloudelliseen kansanvaltaan, pyritään siihen, että kuluttaja todella nousee siihen asemaan mikä hänelä kuuluu.

Paitsi taloudellisten saavutusten alalla olemme eräässä toisessa
kin mielessä suorittaneet suuriarvoisen työn. Työskennellessään
osuusliikkeissä hallintoneuvostojen tai johtokuntien jäseninä
taikka liikkeenjohtajina ovat tuhannet ja kymmenettuhannet työ-
läisten asemassa olleet henkilöt saaneet tilaisuuden kurkistaa
talouselämän salaisuuksiin ja sokkeloihin. Heidän taloudellinen
valistuneisuutensa on siten kokonaan toisella tasolla kuin ^{se} viisi
kymmentä vuotta takaperin paraimmillaankaan saattoi olla. Nämä
miehet ja naiset seuraavat taloudellisten olojen vaihteluita,
niiden vaikutusta osuusliikkeensä oloihin ja samalla omaan toi-
meentuloonsa. Heistä on tullut melkoisia taloudellisia asiantuntia-
joita ja sellaisissa he arvostelevat taloudellisia tapahtumia
ja suoritettuja toimenpiteitä.

Viimeisten kymmenen vuoden aikana heidän arvostelunsa ei aina
ole ollut lempeintä laatua. Esiintyneet vaikeudet on kyllä ymmär-
retty. On käsitetty, ettei kaikkea ole voitu hoitaa samaan tapaan
kuin aikaisemmin normaalina aikoina. Mutta sitä ei ole ymmärret-
ty, että ratkaisuja tehtäessä useimmiten on kuljettu vähimmän
vastustuksen tietä ja tavallisesti annettu pulmien ~~hoitaa~~
~~xxx~~ ratketa itsestään. Seurauksena on ollut suunnaton rahan arvon
menetys ja sekasorto taloudellisella alalla. Sen vaikutuksia osuu-
liikkeetkin ovat monella tavalla saaneet tuntea.

Hieman säännöllisempiin oloihin on kuitenkin vähitellen palattu.
Meidän rintamallamme on tunnettu suurta helpotusta ennen muuta
sen johdosta, että säännöstelyä on vähitellen voitu helpottaa ja
että siitä pian voitaneen kokonaan vapautua. Me saatamme määrätys-
sä mielessä ymmärtää suunnitelmataloutta, mutta se ei saisi mer-
kitä talouselämän holhousta. Työkenttämme kaipaa toimintavapautta
ja tilaisuutta vapaassa kilpailussa koetella voimiaan.

Tätä nykyä meillä kuten muuallakin eletään nousu^{hd}danteen sävyttä-
missä oloissa. Mikä sen pohjaltaan on aiheuttanut, saattaa olla
arvailujen varassa. Ilmeisesti jo vuosikausia jatkunut kylmä sota
ja pelko sen ^{muuttu-} ~~puhkeamisesta~~ kuumemmaksi sekä siitä johtunut varus-

9.
telujen kiihdyttäminen on ainakin eräänä sen aiheuttajana. Meidän osaltamme suhdanteen edullisuus tulee näkyviin ennen muuta menestyksellisessä ulkomaan kaupassa. Metsäteollisuutemme tuotteilla, jotka pääasiassa kartuttavat vientiä, on ollut hyvä menekki ja hinnatkin ovat olleet parempia kuin edellisellä vuonna. Meitä on sitä paitsi auttanut ns. ulkomaankaupan vientisuhde, minkä merkitys on siinä, että samaan aikaan kun vientihintamme ovat nousseet, ovat tuontitavarain hinnat sitä vastoin pudonneet. Sen jälkeen kun vuoden 1953 taloudellisesta aallon pohjasta oli päästy nousuun, onkin vientimme jatkuvasti kasvanut, nousten viime vuonna paljoudeltaan suurimmaksi sodan jälkeisinä vuosina. Loistovuoden 1951 viennin rahan arvoa ei kuitenkaan voitu saavuttaa, sillä hinnat ovat pysytelleet silloisia alempina. Edellisestä vuodesta vienti on kuitenkin kasvanut 25 mrd markkaa ja vastaavasti on myöskin tuontia voitu lisätä 30 mrd markalla.

(Käynnistä tuotto on kaikilla aloilla ollut tärkeitä)
Tämä edullinen tulos on tuntunut kaikilla elämän aloilla. Työllisyystilanne on ollut parempi kuin ennen, toisilla aloilla on suorastaan ylityöllisyys vallinnut. Työttömyyden hoitaminen on sen johdosta ollut helpompaa kuin aikaisemmin. Tällaisissa oloissa olisi suuret mahdollisuudet monenlaisten talouselämäämme liittyneiden pajojen kasvannaisten pois leikkaamiseen, jos siihen vain on halua ja voimaa. Hyvät olot näyttävät kuitenkin tuovan mukanaan monenlaisia vaaroja, ennen muuta rahan arvolle, mutta niihin syventyminen ei tässä yhteydessä saata tulla kysymykseen. Niihin on muuten muutamia päiviä takaperin pitämässään puheessa viitannut täällä läsnäoleva kauppa- ja ministerimme, jonka kirpeä arvostelu hallitustuoleilta käsin oli tervetullut.

Taloussijain parantuminen ei ole voinut olla vaikuttamatta osuusliikkeiden toimintaan ja tuloksiin. Jäseneksi liittyminen on jatkuvasti ollut tyydyttävä ja myyntimäärätkin ovat kohonneet. Välitettyjen tavarain määrä on huomattavasti ~~kasvanut~~ kasvanut rahallisesti myynti kasvoi lähes 60 mrd markkaan. Lisäys pysähtyi 2 1/2 prosenttiin sen johdosta, että valtion tuella alennettiin

5
monien suurien artikkeleiden hintoja. Vuoden tuloskin on ollut hieman edullisempi kuin monena edellisenä vuotena, mutta on edelleenkin liian vaatimaton, ainoastaan 0.8 prosenttia myynnistä. Osuusliikkeet ovat myös monella tavalla ryhtyneet kehittämään toimintaansa. Mm, rakennustoiminta on ollut voimakasta. Sama koskee erikoisesti keskusjärjestöämme OTK:ta, joka parhaillaan toteuttaa laajaa tuotannollista ohjelmaansa. Erikoista huomiota herättää säästökassojen suotuista kehitys. Talletusten kasvu viime vuonna on ollut yli 900 milj. markkaa ja tallettajain saatavat vuoden päättyessä 7.4 mrd markkaa.

Tyydytyksellä voimme siten tarkastella viime vuoden saavutuksia. ~~Txxx~~ Tyytyväisyys on sitä suurempi kun osuusliikkeiden sisäinen elämä näyttää melkoisesti vakiintuneen. Olemme kuluneina vuosina useasti olleet pakotettuja valittaen toteamaan, että jäsenkunnassa on herätetty erimielisyyksiä kysymyksissä, joilla ei ole ollut mitään tekemistä varsinaisesti osuustoimintaan kuuluvien asiain kanssa. Eri poliittisiin ryhmiin kuuluvien poliittiset näkökannat ovat pyrkineet purkautumaan osuusliikkeiden työskentelyssä. Jotkut vähemmistön hallittavina olevat osuusliikkeet ovat myös saattaneet asettua poikkiteloin yhteisesti hyväksytyihin periaatteisiin ja päätöksiin nähden Onneksi tämä vaihe näyttää ~~olevan~~ vähitellen olevan väistymässä. Näyttää siltä, että tällä alalla rauha on palautumassa työskentelyymme. Se onkin välttämätöntä mikäli haluamme menestyksellisesti toimia. Rauhan säilyttämisen ei myöskään uskoisi tuottavan vaikeuksia, jos vain osuusliikkeille kuulumattomat asiat jätetään toisten järjestöje itsensä hoidettaviksi. ~~Er~~

Eräällä tärkeällä alalla rauha sen sijaan näyttää olevan vaikeasti säilytettävissä. Tarkoitan osuusliikkeiden työoloja. Eräillä ammatillisilla järjestöillä näyttää olevan erikoinen halu aiheuttaa vaikeuksia juuri osuusliikkeille. Näille esitetään tuon tuostakin vaatimuksia, joita ei ~~uskalleta~~ esittää kilpaile-

6.
ville liikkeille. Tämä on silloin tällöin johtanut suoranäisiin työselkkauksiinkin, joista aina on jäänyt suuhun paha maku. Niistä olisi välttämättä päästävä. Toivoisi ammatillisesti järjestyneiden työläisten ymmärtävän, ettei ystävyyttä saa väärinkäyttää ja tuottaa vahinkoa.

Paraillaan on menossa yleinen työehtosopimusten uusiminen, joka ei ole mennyt hankauksitta. Yhteiskunta on saanut kestää muutamia työnseisauksiakin, jotka pahasti ovat häirinneet säännöllistä toimintaa. Osuusliikkeetkin ovat muutamissa niistä joutuneet osapuoliksi. Paraillaankin ovat useat meikäläiset lihanjalostustehtaat seisomassa kun niiden työläiset ovat esittäneet mahdottomia vaatimuksia ja sen lisäksi ryhtyneet vaatimuksiaⁿ/tehostamaan työsääntöjä rikkomalla ja harjoittamalla vallattomuuksia. Se osoittaa, ettei ammatillista järjestötoimintaa kaikkialla vielä ole onnistuttu johtamaan säännöllisiin uomiin, jolloin erimielisyydet ratkaistaisiin hyväksyttyjä menettelytapoja noudattaen.

Kun osuuskauppaliikkeen pyrkimyksenä on ylläpitää ystävällisiä suhteita ammatilliseen liikkeeseen, ovat tämantapaiset selkkaukset vaikeasti ymmärrettäviä. Näemme mielellämme, että osuusliikkeen palveluksessa olevien asema jatkuvasti paranee sikäli kuin taloudelliset mahdollisuudet sen sallivat. Odotamme kuitenkin ammatillisten liikkeen miesten ymmärtävän, että meidän on hoidettava liikkeitämme asiallisesti ja niiden kannattavuutta silmällä pitäen. Puolestamme olemme pyrkineet säännöstelemään suhteemme ammatilliseen liikkeeseen, mutta ponnistuksistamme ^{voitettun} semme aikaisemmin rauenneen sopimuksen uusimiseksi ovat toistaiseksi jääneet tuloksettomiksi.

Edellä olen kosketellut eräitä toimintaamme liittyviä kysymyksiä. Tarkasteluni on pääasiassa koskenut kulunutta aikaa ja meneitä tapahtumia. Mutta eteenpäin on elävän mieli. Edustajakokouksemme arvokkaana tehtävänä on viitoittaa uutta toimintaa ja sel-

7.
laisten tehtävään edessä tämä meidän nyt kokoontu^{nutkin}va~~kin~~ edustajakokouksemme tulee olemaan. Äskettäin vahvistettu uusi osuuskuntalaki aiheuttaa me^llkoista työtä omien sääntöjem^{me} uusimisessa. Sen helpottamiseksi on valmistettu ehdotus uusiksi mallisäännöiksi osuusliikkeitä varten ja tämän ehdotuksen tarkastelu on nyt edustajakokouksen tehtävänä. ~~Sen käsittely~~ Kun ehdotus on perusteellisen valmistelun tulos arvelen sen käsittelyn sujuvan kevyesti. Sen sijaan toinen käsiteltävistä asioista, osittainen luottokauppaan siirtyminen, saattaa monen mielessä herättää ristiiriitaisia tunteita. Esityksen valmistelijoillekaan nämä tällaiset tunteet eivät ole olleet vieraita, mutta silti on olosuhteiden pakottamina~~na~~ pidetty välttämättömänä voittaa epäilykset.

Näiden työjärjestyksessä olevien asiain pariin lausun kaikki läsnäolevat edustajat samoin kuin asianharrastajat ja kutsuvi-raamme tervetulleiksi.

Hallintoneuvoston puolesta (on minulla) kunnia julistaa tämä meidän 39. edustajakokouksemme avatuksi.